

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 19 stycznia 2015 roku powód, P. G. zażądał zasądzenia od pozwanego, B. S. kwoty 200.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że wierzytelność powoda względem B. – (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O., której członkiem zarządu był pozwany, wynika z umieszczenia tej wierzytelności na uzupełniającej liście wierzytelności, zaś wierzytelność ta nie została zaspokojona w jakiegokolwiek części w toku postępowania upadłościowego tej spółki. Nadto powód zaznaczył, że niniejszym postępowaniu dochodzi części tej należności.

(pozew, k. 2-8, koperta – k. 36).

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym przez Sąd Okręgowy w Kaliszu w dniu 29 stycznia 2015 roku orzeczono zgodnie z żądaniem pozwu.

(nakaz – k. 38)

W sprzeciwie od tego nakazu pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania. W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany zakwestionował dochodzone pozwem roszczenie co do zasady, wskazując, że pozwany zgłosił wniosek o ogłoszenie upadłości przed powstaniem wierzytelności powoda wobec spółki, co sprawia, że zgłoszone ono zostało w czasie właściwym, a nadto nie można mówić o szkodzie wierzyciela w rozumieniu art. 299 ksh, w końcu też pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia.

(sprzeciw – k. 42-44)

Postanowieniem z dnia 26 lutego 2015 roku Sąd Okręgowy w Kaliszu stwierdził swą niewłaściwość i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Łodzi. Zażalenie na to postanowienie wniósł powód, jednakże postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Łodzi zostało ono oddalone.

(postanowienie SO w Kaliszu – k. 59, postanowienie SA w Łodzi – k. 76-77)

Powód, w piśmie procesowym z dnia 19 października 2015 roku, zakwestionował wykazanie przez pozwanego zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości w czasie właściwym, a także wykazanie braku szkody, a nadto zakwestionował podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia. W odpowiedzi na to pismo pozwany, w piśmie procesowym z dnia 11 grudnia 2015 roku, podtrzymał swą argumentację.

(pismo procesowe powoda – k. 86-89, pismo procesowe pozwanego – k. 109-111)

Na rozprawie w dniu 10 maja 2016 roku powód złożył wniosek o wezwanie w trybie art. 194 § 3 kpc do udziału w sprawie G. H. wskazując, że pełnił on funkcje zastępcy prezesa zarządu spółki zarówno w dacie zawarcia umowy stanowiącej podstawę powstania wierzytelności powoda, jak i w dacie ogłoszenia upadłości spółki i zażądał zasądzenia solidarnie od obu pozwanych kwoty dochodzonej pozwem. Postanowieniem z dnia 10 maja 2016 roku wydanym na rozprawie nie uwzględniono wniosku powoda o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanego G. H..

(wniosek – k. 136-137, postanowienie – k. 138)

Na rozprawie w dniu 10 maja 2016 roku pozwany złożył spis kosztów.

(spis – k. 139)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Budo – (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w O. była wpisana do KRS za numerem (...) od dnia 6 marca 2003 roku do 22 maja 2014 roku. Przez cały ten czas pozwany pełnił w tej spółce funkcję Prezesa zarządu, zaś G. H. funkcję zastępcy członka zarządu.

(odpis pełny z KRS – k. 29-33)

W dniu 29 kwietnia 2004 roku pozwany, działając jako prezes zarządu B. – (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O., złożył do Sądu Rejonowego w Kaliszu wniosek o ogłoszenie upadłości tej spółki z możliwością zawarcia układu. Postanowieniem z dnia 8 grudnia 2004 roku wydanym w sprawie V GU 109/04 Sąd Rejonowy w Kaliszu ogłosił upadłość B. – (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O. z możliwością zawarcia układu.

(wniosek – k. 47-51, postanowienie – k. 52-56, wyjaśnienia pozwanego – k. 142)

Wskutek, zatwierdzonego postanowieniem z dnia 22 września 2006 roku, układu zawartego w dniu 4 sierpnia 2006 roku przez B. – (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w O. z wierzycielami postanowieniem z dnia 17 października 2006 roku Sąd Rejonowy w Kaliszu w sprawie V GUp 10/04 stwierdził ukończenie postępowania upadłościowego B. – (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O., na podstawie art. 293 pkt. 1 PUN.

(postanowienie – k. 105-106)

W dniu 3 września 2007 roku powód zawarł z B. – (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w O. umowę o wykonanie B. Oczyszczania Biologicznego dla oczyszczalni ścieków szczegółowo określonej w tej umowie za kwotę 1.200.000 zł i przekazał zaliczkę w wysokości 450.000 zł. W umowie tej strony zastrzegły karę umowną, którą można nałożyć na spółkę w wysokości 50 % umówionego wynagrodzenia w razie odstąpienia od umowy z przyczyn zależnych od spółki oraz konieczność zwrotu zaliczki w kwocie 450.000 zł (p. VIII pkt. 2 umowy).

(umowa – k. 12-17)

W dniu 11 kwietnia 2008 roku powód odstąpił od umowy i zażądał zwrotu zaliczki oraz zapłaty kary umownej w wysokości połowy umówionego wynagrodzenia. Spółka nie zapłaciła kary umownej ani nie zwróciła zaliczki i dlatego powód wystąpił przeciwko niej na drogę postępowania sądowego.

(okoliczność niesporna)

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 18 czerwca 2009 roku zasądzono od B. – (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O. na rzecz powoda 1.281.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 kwietnia 2008 roku do dnia zapłaty oraz koszty postępowania. Postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 26 maja 2010 roku powyższy wyrok Sądu Okręgowego został uchylony, a postępowanie umorzone z uwagi na fakt, iż postanowieniem Sądu Rejonowego w Kaliszu z dnia 24 lutego 2010 roku zmieniono postanowienie z dnia 8 grudnia 2004 roku o ogłoszeniu upadłości B. – (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O. w celu zawarcia układu na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego B. – (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O..

(wyrok SO w Poznaniu – k. 18, postanowienie SA w Poznaniu – k. 19)

W dniu 19 lutego 2010 roku pozwany, jako prezes zarządu B. – (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O., złożył do Sądu Rejonowego w Kaliszu wniosek o uchylenie układu. Postanowieniem z dnia 24 lutego 2010 roku wydanym w sprawie V GUp 2/10 Sąd Rejonowy w Kaliszu uchylił układ, otworzył zakończone postępowanie upadłościowe i zmienił postanowienie z dnia 8 grudnia 2004 roku z postępowania upadłościowego z możliwością zawarcia układu na postępowanie likwidacyjne B. – (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O..

(wniosek – k. 952 z akt V GUp 2/10, postanowienie – k. 1086z akt V GUp 2/10)

W toku postępowania upadłościowego w dniu 11 czerwca 2010 roku powód zgłosił Sędziemu Komisarzowi wierzytelność z tytułu kary umownej i zwrotu zapłaconej zaliczki wynikającą z odstąpienia od umowy z dnia 3 września 2007 roku w łącznej kwocie 1.683,469,08 zł.

(zgłoszenie wierzytelności – k. 20-23)

Wierzytelność powoda nie została uznana przez syndyka na liście wierzytelności z uwagi na brak jej potwierdzenia w księgach upadłego.

(uzupełniająca lista wierzytelności – k. 24)

Na skutek sprzeciwu powoda Sędzia Komisarz postanowieniem z dnia 10 lutego 2012 roku zmienił listę wierzytelności w poz. 17 i uznał wierzytelność powoda w łącznej kwocie 1.683,469,08 zł zaliczając ją do IV i V kategorii zaspokojenia.

(postanowienie – k. 90-104)

Ostateczny plan podziału B. – (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O. z dnia 18 grudnia 2013 roku przewidywał zaspokojenie wierzytelności jedynie z I i II kategorii. Powód nie został zaspokojony. Powód nie umiał wskazać kiedy dowiedział się, że jego wierzytelność zgłoszona do masy upadłości nie będzie zaspokojona.

(ostateczny plan podziału – k. 25-26 i k. 1914-1916 z akt V GUp 2/10, zeznania świadka T. B. – k. 129, wyjaśnienia powoda – k. 141)

Postanowieniem z dnia 10 marca 2014 roku Sąd Rejonowy w Kaliszu stwierdził ukończenie postępowania upadłościowego B. – (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w O.. Spółka została wykreślona z rejestru.

(postanowienie – k. 27-28)

Powód wzywał pozwanego do zapłaty należności żądanej pozwem.

(wezwanie – k. 34)

Sąd oddalił wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości zgłoszony w sprzeciwie, a sprecyzowany w piśmie z dnia 11 grudnia 2015 roku (9k. 109), gdyż okoliczności, jakie miały zostać wykazane przy pomocy tego dowodu (to jest kiedy wystąpił stan niewypłacalności spółki oraz czy stan ten istniał przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki lub miał znaczenie dla zaspokojenia roszczeń powoda) nie mają, w ocenie sądu, znaczenia dla rozstrzygnięcia tego procesu.

Sąd, wydanym na rozprawie na w dniu 10 maja 2016 roku, postanowieniem nie uwzględnił wniosku powoda o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanego G. H.. Zdaniem sądu norma art. 193 § 3 kpc dotyczy jedynie możliwości wydania przez sąd postanowienia o dopoznaniu na skutek wezwania do wzięcia udziału w sprawie w charakterze pozwanego osoby, przeciwko której nie zostało przez powoda wytoczone powództwo, o czym świadczy wprost treść tego przepisu. W tym wypadku powód nie neguje bowiem, jak to ma miejsce w § 1 art. 193 kpc, legitymacji biernej dotychczasowego pozwanego, ale twierdzi, że jest jeszcze inna osoba współodpowiedzialna, a w rozpoznawanej sprawie - odpowiadająca wobec powoda solidarnie. Stąd zasadnie przyjmuje się tak w doktrynie, jak i w orzecznictwie, że sąd może takiego wniosku nie uwzględnić, gdy - mając na uwadze stan zaawansowania sprawy, w tym w szczególności stan postępowania dowodowego - uzna to za niecelowe (por. H. Pietrkowski "Przekształcenia podmiotowe w procesie cywilnym" PS 2002 nr 10 str. 19 oraz postanowienie SN z dnia z dnia 22 lipca 2015 r., I PZ 10/15, lex nr 1789931). Złożony przez powoda w niniejszej sprawie na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku wniosek o wezwanie w trybie art. 194 § 3 kpc do udziału w sprawie G. H., nie zasługiwał, w ocenie sądu, na uwzględnienie, biorąc pod uwagę stan zaawansowania postępowania w sprawie, a zwłaszcza stan zaawansowania postępowania dowodowego w dacie złożenia wniosku. Postępowanie dowodowe ograniczono na tej rozprawie, wobec oddalenia wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, wyłącznie do przesłuchania stron,

które – wobec braku dalszych wniosków dowodowych stron – prowadziło do zakończenia prowadzenia postępowania dowodowego i dlatego wezwanie tego pozwanego sąd uznał za niecelowe na tym etapie postępowania, uznając, że znacząco przedłużyłoby to postępowanie w sprawie. Nadto, zdaniem sądu, nic nie stoi na przeszkodzie, aby powód wytoczył, osobne powództwo przeciwko temu pozwanemu.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo, jako nieusprawiedliwione co do zasady, podlegało oddaleniu w całości.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do zgłoszonego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia i stwierdzić należy, że zarzut ten nie zasługuje na uwzględnienie. Nie ulega wątpliwości, że w ślad za dominującym w orzecznictwie poglądem dotyczącym charakteru prawnego odpowiedzialności z art. 299 KSH, jako odpowiedzialności odszkodowawczej *ex delicto*, przyjmowany jest za podstawę prawną dla rozstrzygania kwestii przedawnienia roszczeń z tego tytułu art. 442¹ KC (tak SN: w wyroku z dnia 28 stycznia 2004 r., IV CK 176/02, Wokanda 2004, nr 9, poz. 7; w wyroku z dnia 2 października 2007 r., II CSK 301/07, LEX nr 332957; w wyroku z dnia 2 października 2008 r., II CSK 183/08, LEX nr 470012; w uchwale siedmiu sędziów z dnia 7 listopada 2008 r., III CZP 72/08, OSNC 2009, nr 2, poz. 20 oraz w wyroku z dnia 11 sierpnia 2010 r., I CSK 635/09, LEX nr 741022 oraz w wyroku z dnia z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 441/14, Biul.SN 2015/8/9). Oznacza to poddanie tego roszczenia co najmniej trzyletniemu terminowi przedawnienia, chyba, że szkoda poniesiona przez wierzyciela jest konsekwencją niezgłoszenia w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, a tego rodzaju zaniechanie wyczerpuje znamiona przestępstwa określonego w art. 586 KSH, do roszczenia wierzyciela dochodzonego na podstawie art. 299 KSH ma zastosowanie art. 442¹ § 2 KC, przewidujący dwudziestoletni termin przedawnienia (vide SN w wyroku z dnia 24 lipca 2014 r., II CSK 582/13, LEX nr 1504753). Termin przedawnienia roszczeń wobec członków zarządu spółki z o.o. rozpoczyna swój bieg od momentu uzyskania przez wierzyciela świadomości, że wyegzekwowanie długu od spółki jest niemożliwe (tak SN w wyroku z dnia 31 stycznia 2007 r., II CSK 417/06, Mon. Praw. 2007, nr 5, s. 229; tak również SN w wyroku z dnia 18 lutego 2015 r., I CSK 9/14, LEX nr 1661932). Przyjmuje się przy tym, że stan ten występuje w zasadzie od dnia bezskuteczności egzekucji wierzytelności, objętej prawomocnym tytułem egzekucyjnym wystawionym przeciwko spółce. Z reguły bowiem już wtedy, gdy egzekucja tej wierzytelności okaże się bezskuteczna, wierzyciele spółki dowiadują się o szkodzie i osobie odpowiedzialnej za jej naprawienie (tak SN w uzasadnieniu uchwały siedmiu sędziów z dnia 7 listopada 2008 r., III CZP 72/08, OSNC 2009, nr 2, poz. 20). W sprawie niniejszej bezskuteczność egzekucji wobec spółki została wykazana ostatecznym planem podziału z dnia 18 grudnia 2013 roku, a zatem z dniem powzięcia przez powoda wiadomości o tym planie, z którego treści ponad wszelką wątpliwość wynika, iż powód nie zaspokoił się z majątku spółki, rozpoczął swój bieg trzyletni termin przedawnienia. Skoro pozew został złożony skutecznie w dniu 19 stycznia 2015 roku (k. 36), to z całą pewnością w tej dacie trzyletni termin przedawnienia jeszcze nie upłynął.

W niniejszej sprawie powód powództwo zasadał na treści art. 299 § 1 KSH, zgodnie z którym jeżeli egzekucja przeciwko spółce okazała się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania. Nie budzi przy tym wątpliwości, że w sprawie niniejszej zastosowanie znajdzie regulacja art. 299 KSH w brzmieniu sprzed nowelizacji wprowadzonej art. 421 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U.2015.978), która zmieniła unormowanie art. 499 KSH z dniem 1 stycznia 2016 roku (por. wyrok SN z dnia 18 września 2014 r., V CSK 557/13, LEX nr 1523369, zgodnie z którym zasada nieretroakcji wyrażona w art. 3 KC oznacza, że nowego prawa nie stosuje się do oceny zdarzeń prawnych i ich skutków, jeżeli miały miejsce i skończyły się przed jego wejściem w życie).

Przesłanką uwzględnienia roszczenia z art. 299 § 1 KSH, której udowodnienie obciąża stronę powodową, jest - obok wymienionej *expressis verbis* w przepisie bezskuteczności egzekucji przeciwko spółce - również istnienie zobowiązania tej spółki w czasie, w którym pozwany był członkiem zarządu spółki (vide: teza z uzasadnienia wyroku SN z 10 kwietnia 2008 roku wydanego w sprawie o sygn. akt IV CSK 15/08, publ. w: Lex 584770; teza z uzasadnienia wyroku SN z 17 czerwca 2011 r. II CSK 571/10, Lex 847124).

W sprawie niniejszej powód wykazał istnienie obu tych przesłanek. W ocenie sądu za dostateczny ale i wystarczający dowód istnienia będącego przedmiotem sporu zobowiązania spółki w czasie, w którym pozwany był członkiem zarządu

spółki, uznany być może jedynie wyciąg z uzupełniającej listy wierzytelności spółki, w którym pod poz. 17 na podstawie postanowienia Sędziego Komisarza z dnia 10 lutego 2012 roku zmieniono listę wierzytelności spółki i uznano wierzytelność powoda w łącznej kwocie 1.683,469,08 zł zaliczając ją do IV i V kategorii zaspokojenia. Postanowienie to może być uznane za tytuł egzekucyjny wystawiony przeciwko spółce (tak SN w wyroku z dnia 25 września 2014 r., II CSK 790/13, LEX nr 1506784, w którym sąd wskazał, że w szczególnych okolicznościach faktycznych sprawy występująca czasowo lub trwale niemożność uzyskania przez powoda tytułu egzekucyjnego przeciwko spółce, ze względu na wszczęcie wobec niej postępowania upadłościowego lub wykreślenia z rejestru przedsiębiorców wskutek zakończenia postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku, pozwala na wykazanie przez powoda w postępowaniu z art. 299 KSH istnienia wierzytelności przysługującej mu względem spółki w oparciu o inny dowód niż tytuł egzekucyjny wystawiony przeciwko spółce z o.o. Takim zaś dowodem istnienia przysługującej powodowi wierzytelności, której egzekucja okazała się bezskuteczna, może być zatwierdzona lista wierzytelności sporządzona dla potrzeb prowadzonego względem spółki postępowania upadłościowego).

Na marginesie w tym miejscu wskazać należy, że tytułem egzekucyjnym wydanym przeciwko spółce nie może być w tej sprawie wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 18 września 2009 roku, wobec uchylenia go postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 26 maja 2010 roku.

Bezskuteczność egzekucji została natomiast wykazana przez powoda dowodem z dokumentu w postaci ostatecznego planu podziału, z którego treści wynika, że wierzytelność powoda względem spółki nie została zaspokojona w żadnym zakresie oraz dowodem z dokumentu w postaci postanowienia z dnia 10 marca 2014 roku o ukończeniu postępowania upadłościowego. Powołane stanowisko znajduje potwierdzenie w orzecznictwie sądowym, gdzie wskazuje się, że bezskuteczność egzekucji może być wykazana przez wierzyciela spółki kierującego roszczeniem przeciwko jej zarządom według ogólnych zasad obowiązujących w procesie, a zatem wszelkimi środkami dowodowymi (tak SN w wyroku z dnia 9 kwietnia 2008 r., (V CSK 527/07, LEX nr 395215).

Bezsporne było też w sprawie, że pozwany był członkiem zarządu od chwili powstania spółki aż do jej wykreślenia z KRS.

Reasumując powyższe rozważania stwierdzić wypada, iż powód wykazał wszystkie okoliczności, których ciężar udowodnienia, zgodnie z art. 299 § 1 KSH, spoczywał na nim. W takim wypadku pozwany, aby zwolnić się z odpowiedzialności z przywołanego przepisu, musiał wykazać istnienie choćby jednej przesłanki z art. 299 § 2 KSH. Zgodnie z tą regulacją członek zarządu spółki z o.o. może się uwolnić od odpowiedzialności, o której mowa w § 1 tegoż przepisu, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody. Przy czym skoro brak winy w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości i niewszczęciu postępowania układowego nie były w sprawie podnoszone, w dalszych rozważaniach należy odnieść się wyłącznie do pierwszej i ostatniej przesłanki.

Na wstępie tej części rozważań zauważyć wypada, iż specyfika odpowiedzialności członków zarządu z art. 299 KSH przejawia się w tym, że wierzyciel, który nie wyegzekwował swej należności wobec spółki, nie musi dowodzić wysokości doznanej wskutek tego szkody. Wystarczy, że przedłoży tytuł egzekucyjny stwierdzający zobowiązanie spółki istniejące w czasie piastowania przez określoną osobę funkcji członka zarządu i udowodni, iż egzekucja wobec spółki okazała się bezskuteczna. Jeżeli członek zarządu nie udowodni, że szkoda wierzyciela była niższa od niewyegzekwowanego od spółki zobowiązania, to poniesie wobec wierzyciela odpowiedzialność do wysokości tego zobowiązania. Z omawianej regulacji wynika więc na rzecz wierzyciela domniemanie szkody w wysokości niewyegzekwowanego wobec spółki zobowiązania. Domniemany w świetle tej regulacji jest także związek przyczynowy między szkodą wierzyciela a niezłożeniem we właściwym czasie przez członka zarządu wniosku o ogłoszenie upadłości lub o wszczęcie postępowania układowego oraz zawinienie przez niego niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości i niewszczęcia postępowania układowego. Taki rozkład ciężaru dowodu wskazanych okoliczności jest uzasadniony tym, że wierzyciele na ogół nie znają stanu interesów spółki, wiedzy w tym zakresie można natomiast wymagać od

członków zarządu (tak SN w wyroku z dnia 14 lutego 2003 r., IV CKN 1779/00, OSNC 2004/5/76 z glosą aprobowaną A. Karolaka).

W świetle przedstawionych wyżej rozważań uznać trzeba, że rozpatrywana odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością stanowi sankcję za kierowanie sprawami spółki w sposób prowadzący do bezskuteczności egzekucji przeciwko spółce. Syntetycznym wyrazem kierowania sprawami spółki we wspomniany sposób jest niezłożenie we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości lub o wszczęcie postępowania układowego. Wykazanie przez członków zarządu, że wniosek o ogłoszenie upadłości spółki lub wszczęcie postępowania układowego został złożony we właściwym czasie, oznacza więc stwierdzenie nieistnienia związku przyczynowego pomiędzy sprawowaniem funkcji przez członków zarządu a szkodą doznaną przez wierzyciela spółki (tak SN w wyroku z dnia 28 września 1999 r., II CKN 608/98, OSNC 2000, nr 4, poz. 67).

Określając właściwy - w rozumieniu normy art. 299 KSH - czas do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, to jest termin, w którym złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowania układowego wyłącza odpowiedzialność członków zarządu, należy z jednej strony odwołać się do regulacji art. 11 § 1 UPN, kreującej przesłanki niewypłacalności czy art. 21 § 1 UPN wskazującej termin na zgłoszenie wniosku, a z drugiej strony - uwzględnić założenia uregulowania zawartego w art. 299 KSH. Założenia te uzasadniają wyodrębnienie wśród niewyegzekwowanych od spółki zobowiązań tych, które powstały przed zgłoszeniem wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcia postępowania układowego, i tych, które powstały już po zgłoszeniu takiego wniosku. W odniesieniu do pierwszych należy przyjąć, że odpowiedzialność członków zarządu wyłącza złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki w terminie określonym w art. 21 § 1 UPN liczonym od dnia zaprzestania płacenia przez spółkę długów lub ewentualnie od dnia powołania w skład zarządu. W odniesieniu natomiast do drugiej grupy zobowiązań należy przyjąć, że odpowiedzialność członków zarządu jest w zasadzie zawsze wyłączona. Jest tak dlatego, iż poprzedzające powstanie zobowiązania zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowania układowego jest zgłoszeniem we właściwym czasie w tym sensie, że uzasadnia na równi ze zgłoszeniem dokonanym w pierwszej z powyższych sytuacji stwierdzenie braku związku przyczynowego pomiędzy sprawowaniem funkcji przez członków zarządu a szkodą doznaną przez wierzyciela spółki. Skoro bowiem uregulowanie zawarte w art. 299 KSH zostało ustanowione w celu przeciwdziałania likwidacji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością bez przeprowadzenia postępowania upadłościowego, to, gdy zobowiązanie powstało po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcia postępowania układowego, cel ten jest nieaktualny (tak SN w wyroku z dnia 16 października 1998 r., III CKN 650/97, OSNC 1999, nr 3, poz. 64).

W rozpoznawanej sprawie pozwany złożył wniosek o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu w dniu 29 kwietnia 2004 roku. Niezależnie więc od tego, czy wniosek ten został złożony w terminie wymaganym przez regulację art. 21 UPN pozwany nie ponosi odpowiedzialności ze względu na fakt powstania niewyegzekwowanego przez powoda zobowiązania spółki już po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości spółki, gdyż umowa, od której powód odstąpił żądając zwrotu zaliczki i naliczonych kar umownych zawarta została w dniu 3 września 2007 roku, a zatem po złożeniu wniosku. To zaś sprawia, że dla rozstrzygnięcia tego procesu nie miał znaczenia zgłoszony przez pozwanego wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczności wskazane w poprzedniej części uzasadnienia.

Okoliczności powyższej nie zmienia fakt, że postanowieniem z dnia 17 października 2006 roku ukończono postępowanie upadłościowe na podstawie art. 293 pkt. 1 UPN wobec zatwierdzenia układu z wierzycielami, skoro postanowieniem z dnia 24 lutego 2010 roku uchylono układ, otwarto zamknięte postępowanie upadłościowe oraz zmieniono postanowienie z dnia 8 grudnia 2004 roku z układowego na likwidacyjne. Wniosek pozwanego z dnia 24 lutego 2010 roku o uchylenie układu traktowany być musi jako nowy wniosek o ogłoszenie upadłości dla tych wierzycieli, których wierzytelność powstała po ogłoszeniu upadłości układowej, w tym niewątpliwie także powoda. Jednakże należy mieć na względzie, iż istnienie wierzytelności powoda względem spółki zostało stwierdzone dopiero w postanowieniu z dnia 10 lutego 2012 roku, gdy sędzia komisarz na skutek sprzeciwu zmienił listę wierzytelności przedstawioną przez syndyka, wcześniej bowiem powód nie miał żadnego tytułu egzekucyjnego przeciwko spółce, z którego mógłby egzekwować tą należność. Tym samym niewyegzekwowana wierzytelność powoda od spółki uznana została dopiero po złożeniu wniosku o uchylenie układu, który - dla powoda, jako wierzyciela,

którego wierzytelność powstała po 8 grudnia 2004 roku, kiedy ogłoszono upadłość układową spółki - stanowi nowy wniosek o ogłoszenie upadłości. Zdaniem sądu poprzedzające potwierdzenie istnienia zobowiązania spółki wobec wierzyciela zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości uznane być musi za zgłoszenie we właściwym czasie w tym sensie, że uzasadnia stwierdzenie braku związku przyczynowego pomiędzy sprawowaniem funkcji przez członków zarządu a szkodą doznaną przez wierzyciela spółki. Podkreślić bowiem raz jeszcze wypada, iż skoro uregulowanie zawarte w art. 299 KSH zostało ustanowione w celu przeciwdziałania likwidacji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością bez przeprowadzenia postępowania upadłościowego, to, gdy istnienie wierzytelności powoda wobec spółki stwierdzone zostało po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości, cel ten jest nieaktualny. Nie można bowiem uznać w okolicznościach tej sprawy, że pozwany ponosi odpowiedzialność za takie kierowanie sprawami spółki, które doprowadziło do bezskutecznej egzekucji przeciwko spółce. Zgłoszenie wniosku o uchylenie układu, będącego dla powoda wnioskiem o ogłoszenie upadłości, nastąpiło bowiem przed stwierdzeniem, że wierzytelność powoda wobec spółki istnieje oraz, że istnieje w oznaczonym rozmiarze. Wobec konsekwentnego zaprzeczania przez spółkę istnieniu tej wierzytelności oraz nierozstrzygnięciu tej kwestii przez Sąd Okręgowy w Poznaniu i Sąd Apelacyjny w Poznaniu nie można w okolicznościach tej sprawy postawić pozwanemu zarzutu, że próbował doprowadzić do likwidacji spółki bez przeprowadzenia postępowania upadłościowego, skoro toczyło się ono od 2004 roku, zaś względem powoda – jako nowego wierzyciela od 2010 roku, a zatem dwa lata wcześniej, niż potwierdzono istnienie wierzytelności powoda względem spółki, co nastąpiło dopiero w 2012 roku w toku postępowania upadłościowego na skutek sprzeciwu pozwanego od listy wierzytelności. Powyższe rozważania prowadzi do wniosku, że dla rozstrzygnięcia tego procesu nie miał znaczenia zgłoszony przez pozwanego wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczności wskazane w poprzedniej części uzasadnienia.

Wobec zatem wykazania przez pozwanego istnienia zwalniających z odpowiedzialności przesłanek z art. 299 § 2 KSH, żądanie pozwu jako niezasadne podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 KPC stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu i kosztów celowych. Powód przegrał niniejszy proces w całości i dlatego należy się mu zwrot kosztów od pozwanego. Na koszty pozwanego składały się koszty zastępstwa procesowego w postaci wynagrodzenia pełnomocnika w wysokości 3.600 zł ustalone np. § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. j. Dz. U. 2013 poz. 490), a nadto koszty dojazdu strony oraz pełnomocnika zgodnie ze złożonym zestawieniem kosztów (k. 139). W ocenie sądu brak było natomiast podstaw do zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej stawce minimalnej. Nakład pracy pełnomocnika pozwanego polegał na złożeniu sprzeciwu oraz jednego pisma procesowego, co nie może być uznane za nakład szczególny, także charakter sprawy i wkład pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia nie uzasadnia zasądzenia kosztów przenoszących stawkę minimalną.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.

Dnia 13 czerwca 2016 roku